

Nr 16

Kungl. Maj:ts proposition med förslag till samordning av civil och militär läkemedelsförsörjning m. m.; given Stockholms slott den 16 februari 1973.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden, föreslå riksdagen att bifalla de förslag om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF ADOLF

SVEN ASPLING

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att den särskilda militära apoteksorganisationen skall upphöra och att dess uppgifter förs över på apoteksbolaget. Syftet med åtgärderna är att samordna och effektivisera de civila och militära resurserna på läkemedelsområdet. Förslaget innebär att militärapoteket och dess tre filialapotek inordnas i apoteksbolaget. Vidare föreslås att driften vid krigsmaktens beredskapsförråd av läkemedel övertas av apoteksbolaget och knyts till lämpliga apotek. Omorganisationen föreslås bli genomförd den 1 januari 1974.

Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet på Stockholms slott den 16 februari 1973.

Närvarande: statsministern PALME, ministern för utrikes ärendena WICKMAN, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, JOHANSSON, HOLMQVIST, ASPLING, NILSSON, LUNDKVIST, GEIJER, ODHNOFF, MOBERG, NORLING, LÖFBERG, LIDBOM, CARLSSON, FELDT.

Chefen för socialdepartementet, statsrådet Aspling, anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter fråga om *samordning av civil och militär läkemedelsförsörjning m. m.* och anför.

Inledning

Kungl. Maj:t bemyndigade den 18 juni 1971 styrelsen för apoteksbolaget att i samråd med socialstyrelsen, överbefälhavaren, försvarets sjukvårdsstyrelse, militärapoteket och andra berörda myndigheter utreda och lägga fram förslag om lämpliga former för samordning av civil och militär läkemedelsförsörjning. Utredningen skulle därvid särskilt beakta behovet av en effektiv total beredskap på läkemedelsområdet.

Styrelsen för apoteksbolaget överlämnade den 11 oktober 1972 betänkandet Samordning av civil och militär läkemedelsförsörjning. Utredningen har verkställt av en särskilt tillsatt kommitté som arbetat under benämningen Kommittén för samordning av civil och militär läkemedelsförsörjning (CML-kommittén).

Remissyttranden över betänkandet har avgetts av överbefälhavaren (ÖB), försvarets civilförvaltning, försvarets sjukvårdsstyrelse, försvarets forskningsanstalt (FOA), civilförsvarsstyrelsen, försvarets rationaliseringsinstitut, försvarets personalnämnd, socialstyrelsen, statens bakteriologiska laboratorium (SBL), statens personalnämnd (SPN), universitetskanslersämbetet (UKÄ), lantbruksstyrelsen, statens livsmedelsverk, överstyrelsen för ekonomiskt försvar (ÖEF), direktionen för karolinska sjukhuset (KS), statens veterinärmedicinska anstalt, länsstyrelserna i Stockholms och Skaraborgs län, Blekinge läns och Norrbottens läns landstingskommuner, sjukvårdens och socialvårdens planerings- och rationaliseringsinstitut (Spri), Statsanställdas förbund, Sveriges akademikers centralorganisation (SACO), Statstjänstemännens riksförbund (SR), Tjänstemännens centralorganisation (TCO), Sveriges farmaceutförbund, Apoteksteknikerförbundet, Läkemedelsindustriföreningen (LIF) samt Representantföreningen för utländska farmaceutiska industrier (RUF1).

Nuvarande förhållanden

Apoteksbolaget

Apoteksbolagets verksamhet regleras genom avtal mellan staten och bolaget. Enligt avtalet skall bolaget bl. a. svara för att en god läkemedelsförsörjning upprätthålls i landet.

Apoteksbolaget omfattar 635 apotek (inkl. 18 sjukhusapotek). I detaljdistributionen ingår härutöver 721 läkemedelsförråd, knutna till vissa apotek, och 1 337 enklare utlämningsställen.

Personalen utgörs av i avrundade tal 800 apotekare, 2 600 receptarier och 8 100 apotekstekniker, sammanlagt 11 500 personer. Inemot hälften av personalen utgörs av deltidanställda.

Apotekens försäljning till allmänhet mot recept uppgick under år 1971 till 888,9 milj. kr. och utan recept till 254,4 milj. kr. Försäljningen till sjukhus och kommunala sjukhusapotek uppgick under samma år till 208,4 milj. kr. Apoteksbolagets sammanlagda omsättning under år 1971 uppgick till drygt 1 350 milj. kr.

Militärapoteket, förrådsorganisationen m. m.

Militärapoteket tillkom som centralt statsapotek för försvaret år 1940 och har försvarets sjukvårdsstyrelse som chefsmyndighet. Det ansågs inte betryggande att helt vara hänvisad till utfästelser från enskilda apoteksinnehavare för att tillgodose ett så betydelsefullt intresse som försvarsväsendets läkemedelsförsörjning. Apoteket omfattar förutom moderapoteket vid karolinska sjukhuset i Stockholm tre filialapotek, varav ett i Boden och två i Karlskrona. Militärapoteket är krigsmaktens centrala organ för dess läkemedelsförsörjning samt läkemedelscentral för vissa militära enheter. Vid militärapoteket med dess filialapotek samt de centrala och regionala beredskapsförråden äger så gott som hela läkemedelshanteringen inom krigsmakten rum. Det åligger militärapoteket att anskaffa de läkemedel, som erfordras för att genomföra anbefalld beredskapslagring inom krigsmakten. Urvalet av läkemedel för krigsförbanden fastställs av försvarets sjukvårdsstyrelse på förslag från militärapoteket. Apoteket svarar även för viss läkemedelsberedning. Militärapoteket har egen tillverkning av bl. a. spolvätskor, infusionslösningar, injektionslösningar, salvor, reagenser, extemporeberedningar m. m. En viss samordning av beredningsverksamheten har ägt rum mellan militärapoteket, ACO Läkemedel AB och apoteksbolaget. I fråga om vissa sterila lösningar är militärapoteket numera efter överenskommelse med apoteksbolaget centraltillverkare för landet. Försök med och undersökningar av läkemedel och läkemedelsberedningar, som är lämpliga för krigsmakten, utförs genom apotekets försorg.

Militärapoteket i Stockholm är sjukhusapotek åt karolinska sjukhuset.

Filialapoteket i Boden och ett av filialapoteken i Karlskrona är sjukhusapotek åt centrallasaretten på resp. orter. Militärapotekets återstående filialapotek i Karlskrona betjänar de militära sjukvårdsinrättningarna på orten. De militära apotekens försäljning till civila sjukvårdsinrättningar uppgick år 1971 till ca 15 milj. kr. Verksamheten regleras i huvudsak genom kontrakt mellan militärapoteket och vederbörande sjukvårdshuvudman eller sjukhusledning. Vid samtliga militära sjukhusapotek sker även försäljning över disk till allmänheten. Värdet av denna försäljning redovisades år 1971 till närmare 4,8 milj. kr.

Militärapoteket i Stockholm svarar också för utlandssändningar av läkemedel för vissa hjälporganisationers räkning. Leveransvärdet varierar i regel mellan 500 000 och 1 milj. kr. årligen.

Leveranserna av läkemedel för daglig sjukvård åt värnpliktiga vid krigsmaktens fredsförband sker i huvudsak från den militära apoteks- och förrådsorganisationen. Militärapotekets distributionsenhet vid Akers Krutbruk betjänar huvuddelen av förbanden i landet. Filialapoteket i Boden svarar för läkemedelsleveranserna till förbanden i övre Norrland, medan ett av filialapoteken i Karlskrona täcker behovet av läkemedel för daglig sjukvård åt värnpliktiga vid så gott som alla förband inom Södra militärområdet. Värdet av denna försäljning uppgick under år 1971 till drygt 6 milj. kr.

Omsättning av beredskapsläkemedel sker i samband med de militära apotekens leveranser främst till karolinska sjukhuset, centrallasaretten i Boden och Karlskrona samt sjukavdelningarna vid krigsmaktens fredsförband. Militärapotekets omsättningsförsäljning av beredskapsläkemedel uppgick år 1971 till ca 4 milj. kr.

Militärapotekets totala försäljning av läkemedel och närstående varor uppgick år 1971 till omkring 32 milj. kr.

Den militära förrådsorganisationen för sjukvårdsmateriel och läkemedel tillkom år 1946. Den består av fem centrala läkemedelsförråd och tolv läkemedelscentraler på olika platser i landet. De centrala läkemedelsförråden utgör delar av de centrala sjukvårdsförråden, där också sjukvårdsmateriel lagerhålls för krigsmaktens räkning. Dessa förråd har till uppgift att ta emot, lagra, omsätta och lämna ut läkemedel m. m. för krigsmaktens behov. Förråden lyder under försvarets sjukvårdsstyrelse. Vid de centrala läkemedelsförråden, ett inom varje militärområde utom det södra, lagerhålls krigsmaktens ersättningsutrustning av läkemedel, främst i form av råvaror och halvfabrikat. Vid de tolv läkemedelscentralerna förvaras främst de läkemedel som krigsmaktens förband skall utrustas med vid mobilisering. Verksamheten vid läkemedelscentralerna omfattar i varierande omfattning också leveranser av läkemedel för daglig sjukvård till vissa förbands sjukvårdsavdelningar. Från läkemedelscentralerna har i allmänhet lagts ut läkemedel i lokala mobiliseringsförråd. Totala antalet lokala förråd uppgår till ca 100.

Spridningen till lokala mobiliseringsförråd har genomförts för att tillgodose de militära myndigheternas behov. Även vid Åkers Krutbruk lagervärdas ett visst utrustningsbehov av beredskapsläkemedel. Distribution av nya och omfördelning av befintliga läkemedel mellan förråden sker i regel genom distributionsenheten vid Åkers Krutbruk. Underlag för verksamheten vid läkemedelscentralerna erhålls från mobiliseringsmyndigheterna. Lagerredovisningen sker i huvudsak genom militärapotekets försorg med hjälp av ADB-teknik.

Den farmaceutiska tillsynen av krigsmaktens beredskapslager tillkommer militärapoteket. Föreståndarna för läkemedelscentralerna har det farmaceutiska ansvaret för beredskapsläkemedel som lämnats ut till mobiliseringsmyndigheterna. Kassation, utgallring, ompackning eller omsigtering av läkemedelsförpackningar ankommer på personal aningen från militärapoteket eller från vederbörande läkemedelscentral.

Personalen inom det militära apoteksväsendet och den militära förrådsorganisationen uppgick den 1 juli 1972 till 205 anställda, fördelade på 36 apotekare, 30 receptarier och 139 övriga anställda. För ett 30-tal anställda vid apoteket Eken i Karlskrona gäller samma anställningsvillkor som för personalen inom apoteksbolaget.

Enligt gällande planläggning för läkemedelsförsörjningen i krig skall vid mobilisering s. k. *centralapotek* upprättas. Dessa skall svara för framställning av vissa tablettsorter, salvor m. m. för krigsmaktens behov. Råvaror för detta ändamål lagras vid krigsmaktens centrala läkemedelsförråd. Centralapoteken skall i första hand bemannas med personal och förses med utrustning från militärapoteket.

Civila ledningsorgan

Socialstyrelsen har huvudansvaret för den hälso- och sjukvårdande verksamhet som bedrivs av annan än krigsmakten eller civilförsvaret. Styrelsen har i sin instruktion ålagts att planlägga utnyttjandet av landets tillgångar i fråga om läkemedel och sjukvårdsmateriel samt att biträda överstyrelsen för ekonomiskt försvar vid handläggningen av försörjningsfrågor på hälso- och sjukvårdens område.

Civila ledningsorgan på central nivå är vidare civilförsvarsstyrelsen, lantbruksstyrelsen, statens livsmedelsverk, ÖEF, SBL och statens veterinärmedicinska anstalt. Det åligger civilförsvarsstyrelsen bl. a. att anskaffa läkemedel för civilförsvarets behov och ha uppsikt över förvaringen av dessa läkemedel. Civilförsvarens enheternas läkemedelsutrustning läggs upp länsvis i vissa av apoteksbolagets apotek.

Genom överstyrelsens försorg genomförs åtgärder för att säkerställa läkemedelsproduktionen under krig eller avspärrning bl. a. i form av en omfattande lagerhållning av läkemedelssubstanser och råvaror. Av betydelse för läkemedelsförsörjningen är också överstyrelsens uppgifter i

fråga om undanförselplanläggning. Uppgifterna berör bl. a. apoteksväsendet, droghandeln och läkemedelsindustrin. Omsättningen av beredskapslager som handhas av överstyrelsen sker genom medverkan av läkemedelsindustrin, läkemedelsgrosshandeln och apoteksväsendet. SBL och statens veterinärmedicinska anstalt genomför bl. a. beredskapslagerhållning av bakteriologiska preparat samt svarar för omsättningen av dessa.

Militära ledningsorgan utöver militärapoteket

Inom den militära sektorn har ÖB och försvarsgrenscheferna det högsta funktionella ansvaret för läkemedelsförsörjningen. Andra militära ledningsorgan är försvarets sjukvårdsstyrelse, chefen för försvarets medicinalkår och försvarets materielverk.

ÖB, som under Kungl. Maj:t har ledningen av och uppsikten över krigsmakten, meddelar bl. a. direktiv för försvarets sjukvårdsstyrels verksamhet. På läkemedelsområdet innebär detta att ÖB fastställer beredskapslagringens omfattning, centrala förrådets placering, fördelningen av ersättningsförmåner mellan centrala förråd m. m. ÖB har inte tillgång till farmaceutisk sakkunskap. Medverkan lämnas av militärapoteket i regel genom försvarets sjukvårdsstyrelse.

Försvarsgrenscheferna leder den förbandsproducerande verksamheten inom egen försvarsgren. De äger mot bakgrund av sitt ansvar för förbandsproduktionen meddela försvarets sjukvårdsstyrelse anvisningar rörande den närmare utformningen av styrelsens verksamhet. På läkemedelsområdet innebär försvarsgrenschefernas ansvar bl. a. att de ger närmare anvisningar om den läkemedelsutrustning med vilken de olika krigsförbanden skall förses.

Försvarets sjukvårdsstyrelse är fackmyndighet för krigsmaktens hälso- och sjukvård och central förvaltningsmyndighet för sjukvårdsförvaltningen inom krigsmakten. Ämbetsverket är chefsmyndighet för bl. a. militärapoteket, de centrala sjukvårdsförråden och krigsmaktens läkemedelscentraler. Läkemedelsförvaltningen genomförs för försvarets sjukvårdsstyrels räkning i allt väsentligt av militärapoteket. Farmaceutisk sakkunskap ingår inte i styrelsens organisation. Militärapoteket biträder därför sjukvårdsstyrelsen i dess arbete med att planlägga och förbereda försörjningen med läkemedel inom krigsmakten. Vissa ärenden rörande militärapoteket avgörs av försvarets sjukvårdsstyrelse, nämligen viktigare författningsfrågor, viktigare frågor om organisation, anslagsframställningar m. m.

Samverkan i krigsplanläggningen på läkemedelsområdet äger bl. a. rum inom socialstyrelsens beredskapsråd, där totalförsvarsmyndigheterna och sjukvårdshuvudmännen är representerade. I central instans har myndigheterna fördjupat samarbetet i särskilda av myndigheterna or-

ganiserade arbetsgrupper. Av betydelse är här den s. k. samarbetsdelegationen. Denna arbetar på totalförsvarsbasis med bl. a. planering av reservfabriker för läkemedelsindustrins krigsproduktion, läkemedelsindustrins råvaruförsörjning och beredskapssjukhusens läkemedelsbehov.

CML-kommitténs förslag

Apoteksrörelsen

Kommittén anser det sannolikt att väsentliga fördelar kan vinnas, om förbanden hänvisas till apotek i orten för att få läkemedel för den dagliga sjukvården. Bl. a. skulle ett relativt omständligt och tidsödande beställnings- och transportförfarande liksom en viss dubbelorganisation i förråds- och distributionstjänsten kunna undvikas. Lagerhållningens omfattning vid förbanden torde också kunna minska genom tätare inköp.

Med hänsyn till att den totala omfattningen av militärapotekets leveranser till förbandens sjukavdelningar år 1971 endast uppgick till ca 6,2 milj. kr. blir belastningsökningen vid de enskilda apoteken i regel av marginell karaktär. Flertalet apotek har såvitt kommittén kan bedöma möjlighet att utan personalförstärkning ta över läkemedelsservicen till förbanden.

Kommittén föreslår således, att krigsmaktens fredsförband hänvisas till apoteksbolagets apotek för att erhålla läkemedel för daglig sjukvård. Likaså finner kommittén det lämpligt att även anskaffningen av beredskapsläkemedel för försvaret genomförs av apoteksbolaget. Därmed kan all anskaffning av färdiga läkemedel för krigsmaktens räkning samordnas i bolagets regi.

De s. k. centralapoteken ansågs vid sin tillkomst nödvändiga för att trygga tillgången på läkemedel inom den militära sjukvårdsorganisationen. Sedan militärapotekets rutinproduktion för militära ändamål lagts ned har basen för tillverkningen vid centralapoteken försvunnit. CML-kommittén föreslår därför att dessa utgår ur krigsorganisationen samt förutsätter att bortfallet kompenseras genom ökad lagerhållning av färdigvaror. Om centralapoteken utgår ur krigsmaktens krigsorganisation, kan beståndet av läkemedelssubstanser m. m. som nu i huvudsak är upplagda i de centrala läkemedelsförråden föras över till de lager som handhas av ÖEF.

Kommittén föreslår att militärapoteket och dess filialapotek upphör som militära organ och inordnas som sjukhusapotek i apoteksbolaget. Enligt kommittén kan med säkerhet en viss dubbelorganisation undvikas, om den militära sjukhusapoteksrörelsen överförs till apoteksbo-

laget. Detta bör i vart fall på sikt kunna medföra möjligheter till personalbesparingar och andra rationaliseringsåtgärder bl. a. genom en centralisering av vissa rutiner till apoteksbolagets centrala förvaltning.

Det är enligt kommitténs uppfattning viktigt, att det samarbete mellan medicin och farmaci som existerat sedan mer än 30 år vid karolinska sjukhuset ytterligare utvecklas och fördjupas. Om militärapoteket överförs till apoteksbolaget är det angeläget att de vid apoteket befintliga forskningsresurserna m. m. tas till vara och utvecklas inom den vidare ram som apoteksbolaget erbjuder. Dessa resurser bör därvid hållas tillgängliga även för krigsmaktens forskningsbehov m. m. på läkemedelsområdet.

Förrådshållning av beredskapsläkemedel för krigsmaktens behov

För att möjliggöra en bättre hantering och omsättning av läkemedlen bör en integrering ske med den civila sektorns läkemedelsförsörjning. Kommittén föreslår därför att apoteksbolaget åtar sig förrådshållningen m. m. vid krigsmaktens läkemedelscentraler och centrala läkemedelsförråd. Kommittén förordar en anknytning av läkemedelscentralerna till apotek i likhet med den ordning som råder vid centralasarettet i Boden, där sjukhusapoteket även är läkemedelscentral. En lokalmässig anknytning som i Boden är emellertid enligt kommitténs uppfattning inte nödvändig. Läkemedelscentralerna bör i första hand knytas till sådana apotek som även har att svara för leveranser av läkemedel för daglig sjukvård vid fredsförband. Härigenom kan förbandens fredskonsumtion av läkemedel utnyttjas för omsättning av beredskapslagren. Kommittén framhåller vidare, att starka skäl talar för att apoteksbolaget för de militära myndigheternas räkning även åtar sig förrådshållningen m. m. av de läkemedel, som läggs upp i de centrala läkemedelsförråden. Därvid bör möjligheten att anknyta dessa till lämpligt belägna apotek tas till vara. Kommittén räknar för sin del med att förrådets lokalisering åtminstone t. v. kommer att behållas.

Det föreslagna förrådshållningssystemet skulle enligt kommittén innebära ökade möjligheter att åstadkomma erforderlig omsättning av krigsmaktens beredskapsläkemedel, att i tid genomföra nödvändiga preparatindragningar m. m. samt att öka utläggningen till och spridningen av lokala mobiliseringsförråd. Systemet skulle även medföra att föreståndarskapet för beredskapsförråd av läkemedel blir en ordinarie uppgift inom apoteksbolaget för vederbörande apotekschef. Ett särskilt distributionssystem för att tillgodose de militära läkemedelsförrådens behov av läkemedel erfordras då inte längre, utan apotekschefen kan genomföra sambeställning av krigsläkemedel och läkemedel för den normala försäljningen. Särskilt buffertförråd för utjämning mellan de olika läkemedelscentralerna skulle heller inte behövas. Det nya systemet medför

enligt kommittén att de i nuläget önskvärda personalförstärkningarna vid de militära läkemedelscentralerna inte i full utsträckning blir nödvändiga.

CML-kommittén framhåller att förslaget rörande förrådshållningen av krigsmaktens beredskapsläkemedel inte innebär att de militära myndigheternas ansvar för sjukvården rubbas.

Organisatoriska frågor

Enligt kommitténs förslag kommer viktiga försvarsförberedelser på läkemedelsområdet att åvila apoteksbolaget. Militärapotekets nuvarande funktioner fördelas på försvarets sjukvårdsstyrelse och apoteksbolaget, varvid bolaget närmast åtar sig de verkställande uppgifterna rörande anskaffning, förrådshållning och omsättning m. m. av läkemedel som är avsedda att användas inom den militära sjukvården. Den militära apoteks- och förrådsorganisationen förs över till bolaget. Apoteksbolaget bör enligt kommittén också biträda försvarets sjukvårdsstyrelse och övriga totalförsvarsmyndigheter i fråga om mobiliserings- och krigsplanläggning.

Vad gäller de direkta försvarsförberedelserna anser kommittén att nu gällande organisation inom apoteksbolagets huvudkontor i stor utsträckning kan utnyttjas. För att samordna handläggningen av försvarsärenden inom bolaget bör emellertid enligt kommitténs mening en central försvarsenhet etableras inom huvudkontoret. Denna enhet bör ha tillgång till militärfarmaceutisk sakkunskap och få ställning som stabsorgan direkt under verkställande direktören.

Försvarets sjukvårdsstyrelsens uppgifter rörande läkemedelsförvaltningen inom krigsmakten är i huvudsak delegerade till militärapoteket. Om apoteket utgår ur krigsmaktens organisation måste vissa uppgifter, som nu åvilar apoteket och som inte lämpligen kan överföras på organ inom den civila sektorn, återgå till försvarets sjukvårdsstyrelse. Styrelsen saknar emellertid farmaceutisk expertis, varför kommittén finner det nödvändigt att försvarets sjukvårdsstyrelse får tillgång till sådan expertis. En farmaceutisk enhet bör sålunda enligt kommitténs mening tillföras styrelsen.

Kommittén framhåller att förslaget inte berör försvarets sjukvårdsstyrelsens ställning som fackmyndighet för hälso- och sjukvården inom krigsmakten och som central förvaltningsmyndighet. Ämbetsverket behåller därmed sitt övergripande ansvar för krigsmaktens läkemedelsförsörjning såväl i fred som krig. Förhållandet mellan försvarets sjukvårdsstyrelse å ena sidan samt ÖB och försvarsgrenscheferna å den andra sidan förändras inte heller.

Vid handläggning av ärenden som gäller läkemedelsförsörjningen i krig eller i övrigt hänger samman med beredskapen på läkemedelsom-

rådet bör enligt kommitténs mening representant för apoteksbolaget ingå i socialstyrelsens beredskapsråd och i centrala sjukvårdsledningen i krig.

Kommittén understryker behovet av en kontinuerlig, permanent samverkan på läkemedelsförsörjningens område av den typ som nu äger rum inom den s. k. samarbetsdelegationen. Av den anledningen har kommittén övervägt, om inte ett fast samarbetsorgan bör inrättas. Av olika skäl anser emellertid kommittén att denna utväg inte bör tillgripas. Det är enligt kommitténs mening tillräckligt att i socialstyrelsens instruktion ta in en föreskrift om att styrelsen skall svara för att kontinuerlig samverkan rörande försvarsförberedelserna på läkemedelsområdet upprätthålls inom totalförsvaret.

Kostnadsfrågor

Kommitténs förslag innebär att leveranserna av läkemedel till militärapotekets nuvarande civila och militära kunder kommer att i huvudsak ske från apoteksbolagets läkemedelslager. Med hänsyn till leveransernas art m. m. bör det enligt kommittén vara möjligt för apoteksbolaget att vid leveranser av läkemedel till krigsmaktens fredsförband och beredskapslager tillämpa de grunder för prissättningen som gäller vid motsvarande sjukhusleveranser. Försäljning i omsättningssyfte från krigsmaktens beredskapslager av läkemedel bör ske till marknadsmässiga priser.

Med hänsyn till de avtal som nu gäller för apoteksbolagets sjukhusleveranser kommer därför enligt CML-kommitténs bedömning inte några väsentliga förändringar i kostnadsbelastningen att uppkomma vare sig för apotekets civila eller militära kunder. Kommittén pekar här på möjligheterna till inte oväsentliga rationaliseringar med åtföljande kostnadsbesparingar inom den nuvarande militära apoteks- och distributionsorganisationen.

Vid ett eventuellt övertagande av militärapoteket och dess filialapotek anser kommittén att bolaget från staten bör inlösa dels befintligt fredslager av läkemedel och närstående varor m. m., dels apotekens inventarier, och dels utrustning och andra inventarier i läkemedelscentraler m. m. Värdet av varulagret beräknar kommittén till ca 6 milj. kr. och bruksvärdet av inventarierna vid apoteken och förråden till sammanlagt ca 1 milj. kr. Äganderätten till läkemedlen i beredskapsförråden, vars värde beräknas till 15 milj. kr., anser kommittén alltjämt bör tillkomma krigsmakten.

För tjänster som apoteksbolaget åtar sig att utföra för försvarsmyndigheternas räkning kommer bolaget att belastas med direkta och indirekta kostnader. Enligt kommittén bör apoteksbolaget av försvarsmyndigheterna erhålla full täckning för direkta kostnader jämte ett

procentuellt tillägg för de indirekta kostnaderna. Förhållandet mellan bolaget och myndigheterna bör ordnas som ett leverantör/kundförhållande.

Avtal, författningar m. m.

Apoteksbolagets åtaganden att utföra vissa försvarsförberedelser, som instruktionsmässigt ankommer på de centrala förvaltningsmyndigheterna försvarets sjukvårdsstyrelse, socialstyrelsen och civilförsvarsstyrelsen, föreslås av CML-kommittén bli fastställda i avtal mellan staten och apoteksbolaget. Även förhållandet mellan bolaget och berörda centrala, regionala och lokala myndigheter bör regleras i avtalet. Avtalet bör också ange grunder för prissättningen vid leveranser av läkemedel till krigsmaktens fredsförband för daglig sjukvård åt värnpliktiga och till beredskapslagren av läkemedel.

Kommittén anser att avtalstidens längd bör avpassas så att den fulla effekten av föreslagen samordning av försvarsförberedelserna på läkemedelsområdet kan utläsas. Avtalsperioden bör enligt kommittén inte understiga tio år.

Kommittén framhåller att vissa ändringar måste göras i gällande avtal mellan staten och apoteksbolaget om bolagets verksamhet samt i vissa författningar, myndighetsinstruktioner m. m. Bl. a. anser kommittén, att socialstyrelsen instruktionsmässigt bör åläggas att samordna förberedelser i central instans på läkemedelsområdet, samt föreslår att i instruktionen tas in föreskrift om att tjänsteman hos apoteksbolaget ingår i socialstyrelsens beredskapsråd vid handläggning av ärende som berör läkemedelsförsörjningen i krig eller försvarsberedskapen på läkemedelsområdet. Ändringar behövs vidare i krigssjukvårdskungörelsen och i den av ÖB utfärdade instruktionen för centrala sjukvårdsledning, om kommitténs förslag rörande representant för apoteksbolaget i centrala sjukvårdsledningen genomförs.

Personalfrågor

Ca 200 statstjänstemän berörs av kommitténs förslag, varav ett fåtal är anställda med fullmakt eller konstitutorial. Den helt övervägande delen tjänstemän inom militärapoteket och krigsmaktens förrådsorganisation för krigsläkemedel innehar extra ordinarie eller extra tjänster. CML-kommittén förutsätter att samtliga av omorganisationen berörda tjänstemän erbjuds att gå över i tjänst hos apoteksbolaget. Till tjänst som övertas av bolaget bör nuvarande innehavare ha förtur. Kommittén utgår från att den anställningstrygghet som tjänstemännen f. n. har inte rubbas.

Kommittén föreslår att apoteksbolaget övertar statens pensionsåtaganden beträffande huvuddelen av berörd personal. Staten bör förbinda

sig att bestrida bolagets pensionskostnader i den omfattning som svarar mot de i statlig tjänst intjänade pensionsbeloppen. Kommittén ifrågasätter om inte staten beträffande tjänstemän med ett fåtal år kvar till pensionsåldern, vid övergångstillfället exempelvis högst fem år, helt bör svara för pensionskostnaderna. Detta skulle innebära att statens pensionsreglemente alltså skulle gälla för här berörda tjänstemän.

Omorganisationen bör enligt kommitténs uppfattning genomföras i sin helhet vid en och samma tidpunkt. Kommittén bedömer det möjligt och lämpligt att omorganisationen genomförs den 1 juli 1973.

Remissyttrandena

Samtliga remissinstanser godtar utredningens huvudförslag att den militära apoteksrörelsen skall upphöra och att såväl leveranserna av läkemedel för fredsförbandens dagliga sjukvård som hanteringen av beredskapsläkemedel skall ske genom apoteksbolagets försorg. Således framhåller bl.a. *FOA*, *SBL*, *länsstyrelsen i Stockholms län* och *Apoteksteknikerförbundet* att väsentliga fördelar kan vinnas genom utnyttjande av apoteksbolagets resurser.

ÖB godtar utredningens målsättning och principerna för hur ansvaret för läkemedelsförsörjningen skall fördelas och organisationen i stort skall utformas. Från totalförsvarets och inte minst krigsmaktens synpunkt utgör utredningen enligt *ÖB*:s mening en god grund för förbättring av nuvarande till vissa delar bristfälliga organisation och beredskap — trots militärapotekets goda insatser — vad avser läkemedelsförsörjning i krig och förberedelserna härför i fred. I likhet med kommittén anser *ÖB* det vidare viktigt att de militära myndigheternas ansvar för sjukvården inom krigsmakten behålls. Militärapoteket har vissa myndighetsfunktioner som enligt *ÖB* inte bör läggas på något civilt organ. Dit hör utarbetande av riktlinjer för krigsproduktionsplanläggningen, fastställande av läkemedelssortiment, krigsförvaltningsplaner, inspektion av beredskapsförråd m. m., vilka uppgifter bör åvila försvarets sjukvårdsstyrelse.

Försvarets sjukvårdsstyrelse anser att nuvarande ordning fungerar i huvudsak tillfredsställande. Sjukvårdsstyrelsen tillstyrker därför förslaget med viss tvekan. Liknande synpunkter framförs av *Statsanställdas förbund*.

Vad gäller anskaffning i fred av färdiga läkemedel inom totalförsvaret har kommitténs förslag i allmänhet lämnats utan erinran. Sålunda har *försvarets sjukvårdsstyrelse* inte något att erinra mot att krigsmaktens fredsförband hänvisas till ortens apotek för sin försörjning med läkemedel åt värnpliktiga. *Spri* framhåller att ökat lagerutrymme och en icke oväsentlig kapacitetsökning i vissa fall torde erfordras på apo-

tek i större garnisonsorter. Spri förutsätter härvid att denna verksamhet i första hand förläggs till andra apotek än sjukhusapotek. *Sveriges farmaceutförbund* delar inte utredningens uppfattning att belastningsökningen blir marginell på de apotek som får överta leveranserna av läkemedel för daglig sjukvård och förrådshållningen av krigsläkemedel. Förbundet anser att ansvaret för beredskapslagring och dess planering kombinerad med den stabsapotekarfunktion kommittén föreslår för ett antal apotekschefer kommer att resa krav på förstärkning av den farmaceutiska personalen på berörda apotek.

I fråga om förrådshållning av färdiga beredskapsläkemedel för krigsmaktens behov delar *försvarets sjukvårdsstyrelse* kommitténs uppfattning att en integrering av det militära förrådshållningssystemet med apoteksbolaget är önskvärd av omsättningsskäl. Den översyn av förrådsorganisationens ändamålsenlighet och utvecklingsmöjligheter som föreslås av kommittén är enligt sjukvårdsstyrelsens uppfattning viktig och bör komma till stånd. Dessutom framhålls kravet på militär styrning och kontroll av apoteksbolagets verksamhet inom ifrågavarande sektor. Även *socialstyrelsen* ser med tillfredsställelse att en samordning av lagerhållning och hantering kommer till stånd genom apoteksbolagets försorg. *Spri* anser det väsentligt att garantier och regler skapas så att den enskilde sjukvårdshuvudmannen inte drabbas av kostnader eller försämrad service genom att hans sjukhusapotek inordnas i den militära beredskapsförrådshållningen. *Länsstyrelsen i Skaraborgs län* framhåller att en strävan att minska apotekens fredslagring för att vinna ökad lönsamhet inte får medföra försämrad totalförsvarsberedskap.

Vad beträffar omsättningen av beredskapsläkemedel konstaterar *ÖB* att en ökad omsättning förutsätter en stark integrering med den civila sektorns läkemedelsförsörjning. Den av kommittén föreslagna personalunionen mellan apotekschef och förståndare för läkemedelscentral anser *ÖB* i princip lämplig och genomförbar. Ökade omsättningsmöjligheter framhålls av *försvarets sjukvårdsstyrelse* som en väsentlig fördel i kommitténs förslag.

ÖB tillstyrker förslaget att krigsmaktens centralapotek utgår ur krigsorganisationen som en följd av förbättrade möjligheter till ökad lagerhållning av färdigvaror. *Försvarets sjukvårdsstyrelse* understryker i detta sammanhang att centralapoteken inte bör utgå ur krigsorganisationen, innan erforderliga läkemedel till sin huvuddel kan lagras som färdigvara.

I fråga om uthålligheten på läkemedelsområdet erinrar *ÖEF* om att den försörjningsberedskapsutredning som tillkallades enligt Kungl. Maj:ts beslut den 2 april 1971 i sitt fortsatta arbete torde komma att behandla bl. a. denna fråga. Överstyrelsen anser därför att slutlig ställning till uthålligheten på läkemedelsområdet inte bör tas förrän nämnda utredningsförslag föreligger.

Förslaget om en försvarsenhet i apoteksbolaget biträds av bl. a. *ÖB*, *försvarets rationaliseringsinstitut*, *socialstyrelsen*, *ÖEF* och *SBL*. Socialstyrelsen framhåller att detta inte påverkar styrelsens uppgifter beträffande försvarsförberedelserna på läkemedelsområdet och innebär fördelar för socialstyrelsen ur planläggningssynpunkt. Även förslaget om inrättande av en farmaceutisk enhet i försvarets sjukvårdsstyrelse biträds av bl. a. *ÖB*, *försvarets sjukvårdsstyrelse*, *FOA* och *Sveriges farmaceutförbund*.

I fråga om läkemedelsforskningen understryker flera remissinstanser, bl. a. *ÖB*, *UKÄ*, *KS*, *FOA*, *försvarets sjukvårdsstyrelse*, *ÖEF*, *Spri*, *Apoteksteknikerförbundet*, *Sveriges farmaceutförbund* och *LIF* den betydelse militärapoteket har beträffande läkemedelsforskningen. *ÖB*, *KS*, *FOA* m. fl., biträder kommitténs uppfattning att vid militärapoteket befintliga forskningsresurser bör utvecklas inom apoteksbolagets vidare ramar. *FOA* framhåller dock att kommittén inte tillräckligt beaktat de konsekvenser som förslaget kan få för den militärfarmaceutiska forskningsverksamheten.

Kommitténs förslag beträffande kostnadsfrågorna lämnas utan erinran av de civila remissinstanserna. *ÖB* och *försvarets sjukvårdsstyrelse* anser att de ekonomiska konsekvenserna av kommitténs förslag inte belysts helt tillfredsställande. *Försvarets rationaliseringsinstitut* anser att apoteksbolaget bör överta äganderätten till beredskapsläkemedlen. Därvid bör enligt institutets mening övervägas olika frågor som rör ersättning för läkemedlen m. m.

Kommitténs förslag till avtalstext lämnas utan erinran av remissinstanserna. *Försvarets civilförvaltning* pekar på behovet av normer för hur ersättning för apoteksbolagets tjänster som inte avser läkemedelsleveranser skall beräknas. I detta sammanhang framhåller vidare bl. a. *ÖEF*, *socialstyrelsen* och *försvarets rationaliseringsinstitut* att skyldigheten för näringsidkare m. fl. att biträda vid planläggning av rikets ekonomiska försvarsberedskap även torde gälla för apoteksbolaget.

Vad kommittén anför i fråga om anställningstrygghet och förmåner för berörd personal biträds av bl. a. *försvarets personalnämnd*, *försvarets rationaliseringsinstitut*, *försvarets sjukvårdsstyrelse* och *Statsanställdas förbund*. *SPN* framhåller i likhet med utredningen att staten bör förbinda sig att svara för apoteksbolagets pensionskostnader för de pensionsåtaganden som gäller vid övergången till de nya befattningarna.

Ett flertal remissinstanser ifrågasätter om det är möjligt att genomföra omorganisationen på så kort tid som kommittén föreslagit, dvs. redan den 1 juli 1973. Bl. a. framhåller *försvarets personalnämnd* att en utvecklad praxis vid omorganisationer är att de anställda bör ha orienterats om de personalpolitiska konsekvenserna minst sex månader före genomförandet.

Departementschefen

När det nuvarande militärapoteket inrättades för omkring 30 år sedan var motivet att en tillfredsställande ordning för försvarets läkemedelsförsörjning inte kunde grundas på leveranser från de privata apoteken. Detta motiv föreligger inte längre sedan apoteksväsendet från den 1 januari 1971 har övertagits av staten och som en följd härav praktiskt taget all läkemedelsförsörjning i landet sker genom apoteksbolaget. I prop. 1970: 74 (SU 1970: 98, 2LU 1970: 37, rskr 1970: 223 och 234) om statens övertagande av apoteksväsendet förutskickade jag att frågan om den framtida samordningen av läkemedelshanteringen på det civila och militära området borde tas upp till prövning sedan apoteksbolagets verksamhet kommit igång. Mot bakgrund härav har den s. k. CML-kommittén nu lagt fram ett utredningsförslag i denna fråga.

Kommittén föreslår att den militära apoteksrorelsen och förrådshållningen av läkemedel förs över till apoteksbolaget. Förslaget innebär att militärapoteket vid KS och dess filialapotek i Karlskrona och Boden upphör som militära organ och att apoteken inordnas i apoteksbolaget. Vidare skall apoteksbolaget för krigsmaktens räkning svara för erforderlig förrådshållning och hantering av beredskapsläkemedel. Detta innebär att driften av läkemedelscentraler och centrala läkemedelsförråd övertas av bolaget.

Remissinstanserna har i allt väsentligt ställt sig positiva till detta förslag. De myndigheter som i dag har huvudansvaret för läkemedelsförsörjningens olika delar inom totalförsvaret och som i första hand berörs av den föreslagna omorganisationen, dvs. socialstyrelsen, försvarets sjukvårdsstyrelse och militärapoteket, har också varit representerade i kommittén och står bakom förslaget. Efter samråd med chefen för försvarsdepartementet vill jag därför förorda att militärapoteket och dess filialapotek inordnas i apoteksbolaget och att bolaget åtar sig förrådshållningen m. m. vid krigsmaktens läkemedelscentraler och centrala läkemedelsförråd i enlighet med kommitténs förslag.

Som utredningen visat medför en sådan organisation att distributionssystemet kan förenklas genom att krigsmaktens förband kan direkt anlita ortens apotek för läkemedelsförsörjningen. Vidare kan apoteken tas i anspråk för uppläggning av vissa mobiliseringsläkemedel, vilket bör ge bättre möjligheter till omsättning av sådana läkemedel. En viktig beredskapssynpunkt är att en större spridning av de lokala mobiliseringsförråden kan uppnås. Den föreslagna organisationen medför även andra betydelsefulla fördelar. Jag vill framför allt peka på att vederbörande apotekschef genom det nya systemet får möjlighet att beställa och distribuera läkemedel för försvarets behov samtidigt med de läkemedel som behövs vid den normala försäljningen. Den nya organisationen bör enligt min uppfattning göra det möjligt att uppnå högsta

möjliga beredskap på detta område inom ramen för de resurser som vid varje tillfälle står till förfogande för ändamålet.

Kommittén betonar vikten av att det samarbete som pågår mellan militärapoteket och karolinska sjukhuset fortsätts och fördjupas efter omorganisationen. Som inte minst angeläget framhålls att forskningsresurserna tas till vara även inom apoteksbolagets ram och hålls tillgängliga för krigsmaktens forskningsbehov m. m. på läkemedelsområdet. Även remissinstanserna har betonat detta. För egen del vill jag framhålla vikten av att inom den föreslagna organisationen ta till vara det kunnande på läkemedelsområdet som nu står till sjukhusets förfogande. Apoteksbolaget har i denna fråga också uttalat sig om vikten av att ett fördjupat samarbete kommer till stånd. Detsamma gäller i fråga om forskningssamarbetet mellan militärapotekets forskningslaboratorium och karolinska sjukhusets avdelning för klinisk farmakologi samt olika kliniker.

Den nya organisationen innebär att militärapotekets nuvarande funktioner på läkemedelsområdet fördelas mellan apoteksbolaget och försvarets sjukvårdsstyrelse. Kommittén har föreslagit att en särskild försvarsenhet organiseras vid apoteksbolagets huvudkontor som stabsorgan direkt under verkställande direktören med en samordnande uppgift i frågor som rör försvarsberedskapen på läkemedelsområdet. Jag utgår från att apoteksbolaget kommer att vidta de organisatoriska åtgärder som behövs för samverkan med olika myndigheter inom totalförsvaret.

Den del av utredningens förslag som berör organisationen av försvarets sjukvårdsstyrelse och vissa andra frågor som aktualiseras i detta sammanhang på det militära området kommer chefen för försvarsdepartementet att anmäla senare.

Kommittén understryker behovet av en samverkan mellan olika myndigheter då det gäller totalförsvarets läkemedelsförsörjning av det slag som nu äger rum inom en särskild samarbetsdelegation. Som kommittén framhållit bör en sådan samverkan kunna åstadkommas genom att socialstyrelsen får i uppdrag att svara för kontinuerlig samverkan rörande försvarsförberedelserna på läkemedelsområdet. Socialstyrelsen bör ha ett primärt ansvar som samordnande myndighet. I övrigt bör socialstyrelsen, civilförsvarsstyrelsen och försvarets sjukvårdsstyrelse var och en inom sitt ansvarsområde fastställa sortimentet av de läkemedel som erfordras för att täcka hälso- och sjukvårdens behov under krig. Som samarbetsorgan i fred inom totalförsvarssjukvården fungerar även socialstyrelsens beredskapsråd. I detta ingår f. n. representanter från ÖEF, civilförsvarsstyrelsen, Landstingsförbundet och Svenska kommunförbundet. Vid behandling av frågor som gäller epidemikämpning och skydd mot biologisk krigföring ingår även en representant för SBL. I likhet med kommittén anser jag att även en representant för apoteksbolaget bör ingå i rådet vid handläggning av ärenden som gäller läke-

medelsförsörjningen i krig eller som i övrigt hänger samman med beredskapen på läkemedelsområdet. Vidare bör apoteksbolaget vara representerat i centrala sjukvårdsledningen, som har till uppgift att bereda ärenden som rör utnyttjandet av rikets tillgångar inom hälso- och sjukvården i krig. Det ankommer på Kungl. Maj:t att med anledning härav vidta de författningsändringar som behövs.

I samband med att apoteksbolaget övertar militärapoteket och dess filialapotek bör bolaget från staten inlösa dels krigsmaktens fredslager av läkemedel och närstående varor m. m., dels apotekens inventarier och utrustning och dels utrustning och inventarier i läkemedelscentraler m. m. Det ankommer på apoteksbolaget och försvarets sjukvårdsstyrelse att komma överens om inventeringsförfarande m. m. Beträffande de läkemedel som ingår i beredskapslagren delar jag kommitténs uppfattning att äganderätten till dessa alltjämt bör tillkomma krigsmakten.

Apoteksbolagets åtaganden i fråga om försvarsförberedelser m. m. på läkemedelsområdet bör regleras genom ett avtal mellan staten och apoteksbolaget. Förslag till sådant avtal har utarbetats och torde få fogas till statsrådsprotokollet i detta ärende som *bilaga*. Avtalsförslaget innebär bl. a. att vid apoteksbolagets leveranser av läkemedel till krigsmaktens fredsförband liksom till krigsmaktens beredskapslager prisättning skall ske enligt de grunder som tillämpas av bolaget vid motsvarande sjukhusleveranser. Försäljning i omsättningssyfte av läkemedel från krigsmaktens beredskapslager skall ske till marknadsmässiga priser. Enligt avtalsförslaget skall ett leverantör/kundförhållande råda mellan apoteksbolaget på ena sidan samt socialstyrelsen, försvarets sjukvårdsstyrelse och civilförsvarsstyrelsen på den andra sidan. När det gäller apoteksbolagets tjänster i övrigt förutsätter jag att överenskommelse träffas mellan berörda parter om hur ersättningen för dessa tjänster skall beräknas. I detta sammanhang vill jag erinra om de skyldigheter som föreligger enligt lagen (1948: 390) om skyldighet för näringsidkare m. fl. att biträda vid planläggningen av rikets ekonomiska försvarsberedskap. Jag förordar att Kungl. Maj:t inhämtar riksdagens bemyndigande att godkänna avtal mellan staten och apoteksbolaget i huvudsaklig överensstämmelse med nämnda förslag.

I anslutning härtill bör nämnas att den av Kungl. Maj:t tillkallade försörjningsberedskapsutredningen kan komma med förslag som berör såväl ytterligare medverkan av apoteksbolaget i fråga om att upprätthålla försörjningsberedskapen på läkemedelsområdet som försörjningsuthålligheten på detta område.

Omorganisationen innebär vidare att vissa ändringar behöver göras i författningar, myndighetsinstruktioner m. m. Det behövs också en formell ändring i avtalet mellan staten och apoteksbolaget om bolagets verksamhet. Det ankommer på Kungl. Maj:t att besluta härom.

Samtliga av omorganisationen berörda tjänstemän bör i enlighet med

den av apoteksbolaget överlämnade utredningen erbjudas att gå över i tjänst hos apoteksbolaget. Liksom de berörda personalorganisationerna vill jag betona angelägenheten av att personalens anställningstrygghet därvid beaktas. Av förändringen i huvudmannaskap bör följa att apoteksbolaget skall svara för socialförsäkrings- och pensionskostnader, som belöper på tid efter övertagandet av militärapotekets personal. Staten bör i anslutning härtill hos bolaget lösa in sina kvarstående pensionsförpliktelser till personal som får pensionsrätt enligt bolagets pensionsbestämmelser. Jag anser inte att det finns motiv för att staten i vidare mån än jag nu sagt skall påta sig pensionskostnader för den av övertagandet berörda personalen. En annan sak är att ett ändamålsenligt sätt att lösa uppkommande övergångsproblem beträffande pensionsförmåner till de äldsta tjänstemännen kan vara att de medges stå kvar på statens pensionsreglemente. En sådan ordning fordrar en uppgörelse mellan Kungl. Maj:t och bolaget.

Det är givetvis angeläget att rimlig tid står till förfogande för de förhandlingar och överläggningar som behövs mellan apoteksbolaget och personalorganisationerna. I likhet med flera remissinstanser anser jag att denna tid skulle bli alltför knapp, om den nya organisationen såsom kommittén föreslagit skulle genomföras redan den 1 juli 1973. Jag förordar därför att den föreslagna omorganisationen genomförs fr. o. m. den 1 januari 1974.

Hemställan

Under åberopande av det anförda hemställer jag att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att

1. godkänna de riktlinjer för en samordning av den civila och militära läkemedelsförsörjningen fr. o. m. den 1 januari 1974 som jag angett i det föregående,
2. bemyndiga Kungl. Maj:t att i huvudsaklig överensstämmelse med vad jag förordat i det föregående träffa avtal med Apoteksbolaget AB om vissa försvarsförberedelser m. m. på läkemedelsområdet.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Britta Gyllensten

Förslag till**Avtal****mellan staten och Apoteksbolaget AB om vissa försvarsförberedelser m. m. på läkemedelsområdet**

§ 1.

Apoteksbolaget AB åtar sig under tiden 1 januari 1974—31 december 1983 försvarsförberedelser m. m. på läkemedelsområdet enligt vad i detta avtal anges i §§ 3—13.

§ 2.

Apoteksbolaget förbinder sig att härvid följa de allmänna riktlinjer för verksamheten, som dragits upp vid riksdagsbehandlingen av frågan om samordning av civil och militär läkemedelsförsörjning m. m. (prop. 1973: 16).

§ 3.

Apoteksbolaget skall för berörda centrala förvaltningsmyndigheters räkning svara för inköp, förrådshållning, omsättning och annan erforderlig lagerhantering av färdiga beredskapsläkemedel m. m.

§ 4.

Apoteksbolaget skall följa de centrala förvaltningsmyndigheternas föreskrifter för läkemedelslagrens spridning, uppläggning, sammansättning, märkning och förpackning m. m.

§ 5.

Apoteksbolaget skall biträda försvarets sjukvårdsstyrelse och civilförsvarsstyrelsen i fråga om försök och prov med läkemedel och läkemedelsförpackningar som erfordras för användning vid krigsförbanden och civilförsvarets enheter.

§ 6.

Apoteksbolaget skall följa militärbefälhavares (militärkommandochefer) respektive mobiliseringsmyndighets samt civilbefälhavares respektive länsstyrelses föreskrifter för mobiliseringsplanläggningen i fråga om läkemedels uppläggning och fördelning på mobiliseringsenheter m. m. och tillhandahålla de uppgifter, som fordras för dessa myndigheters planläggning av uttransport i samband med mobilisering.

§ 7.

Apoteksbolaget skall hålla lagren av beredskapsläkemedel tillgängliga för inspektion från berörda centrala, regionala och lokala myndigheters sida.

§ 8.

Apoteksbolaget skall en gång om året lämna rapport till de centrala förvaltningsmyndigheterna om lagerhållning och fördelning av de läkemedel som omfattas av detta avtal. Därvid skall genomförda kassationer redovisas särskilt.

§ 9.

Apoteksbolaget skall biträda socialstyrelsen, civilförsvarsstyrelsen och försvarets sjukvårdsstyrelse i dessa myndigheters arbete med beredskapsplanläggning m. m. på läkemedelsområdet.

§ 10.

Apoteksbolaget skall enligt närmare överenskommelse mellan bolaget och myndigheter inom totalförsvaret tillhandahålla läkemedelsinformation, statistik och farmaceutisk rådgivning.

§ 11.

Apoteksbolaget skall i samråd med vederbörande militära myndigheter utöva farmaceutisk tillsyn och kontroll jämlikt gällande medicinalförfattningar över de för förbandssjukvård avsedda läkemedelsförråd, som förvaras vid krigsmaktens utbildningsförband (motsv.).

§ 12.

Mellan Apoteksbolaget å ena sidan samt socialstyrelsen, civilförsvarsstyrelsen och försvarets sjukvårdsstyrelse å den andra skall ett leverantör/kundförhållande gälla.

§ 13.

Vid leveranser av läkemedel till krigsmaktens fredsförband för daglig sjukvård åt värnpliktiga liksom till krigsmaktens beredskapslager av läkemedel skall prissättning ske enligt de grunder som tillämpas vid motsvarande sjukhusleveranser.

Försäljning i omsättningssyfte av läkemedel ur krigsmaktens beredskapslager skall ske till marknadsmässiga priser.

Ersättning för apoteksbolagets tjänster i övrigt skall utgå enligt särskild överenskommelse härom mellan apoteksbolaget och försvarets sjukvårdsstyrelse.

Detta avtal är upprättat i två likalydande exemplar, varav parterna tagit var sitt.

För staten

För Apoteksbolaget AB

Innehåll

Inledning	2
Nuvarande förhållanden	3
Apoteksbolaget	3
Militärapoteket, förrådsorganisationen m. m.	3
Civila ledningsorgan	5
Militära ledningsorgan utöver militärapoteket	6
CML-kommitténs förslag	7
Apoteksrörelsen	7
Förrådshållning av beredskapsläkemedel för krigsmaktens behov	8
Organisatoriska frågor	9
Kostnadsfrågor	10
Avtal, författningar m. m.	11
Personalfrågor	11
Remissyttrandena	12
Departementschefen	15
Hemställan	18
Bilaga	19

